

מדת בדת

לע"נ הגה"צ ר' יצחק הכהן בן
ר' אשר אנשיל הוברמן זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 179 פרשת ויחי תשע"ו

שען זדף חיומי בדרך קצרה

גיטין יב-יח

פחות משה פרוטה ואינה קדושה, וכן מוכח מדברי רב שמקדיש ידי עבדו אותו העבד עושה ואוכל שלולא העבד מי יאכילנו וזה מובן לרב שחל הקדש במקרה שהאדון מעלה לו מזונות וכאן מדובר שלא מעלה מזונות לכן לא חל הקדש, אך אם נאמר ברישא שלא מעלה לו מזונות א"כ ברור שהעבד יכול לאכול א"כ מוכח שאין יכול להמנע מלהאכילו, ולכאורה יש להוכיח מדברי ר' יוחנן שמי שקטע יד עבדו של חבירו נותן שבתו ורפואתו לרבו והעבד ניזון מצדקה מוכח שהאדון יכול לומר לו ועשה עמי ואיני זנך, ויש לדחות שמדובר שהאדון מעלה לו מזונות והוא נוטל מצדקה רק העדפה, אך יש לדחות שכתוב ניזון מצדקה ולא כתוב מתפרנס א"כ משמע שהאדון נמנע לגמרי מלהאכילו.

לכאורה בדברי ר' יוחנן שנותן שבת לרבו מובן שפעולתו שייכת לו אך הרפואה ודאי תלך לעבד עצמו להתרפאות, ויש לומר שמדובר שאמדהו להחלים בה' ימים ונתנו לו סם חריף שיתרפא בג' ימים והיינו אומרים שהצער להתרפאות מהר יותר הוא של העבד, קמ"ל שזה של האדון.

כתוב בברייתא שר"א אמר שאמר למאיר שזה זכות לעבד לצאת לחרות ואמר ר"מ שזה חוב לו שעבד כהן נפסל מתרומה, ואמרנו לו שהאדון יכול שלא לפרנסו אמר ר"מ שעבד שברח ואשה שמרדה ודאי אוכלים בתרומה אך עבד משוחרר אינו אוכל בתרומה, ויש לבאר את המשא ומתן שר"מ אמר השבתוני על המזונות ומה תשיבו על התרומה, ואין לומר שיכול לזרוק לו גט ולפסלו מתרומה שא"כ יכול לברוח וללכת לעולם ולאכול תרומה,

דף יג וזה מה שאמר ר"מ שעבד כהן שברח או אשת כהן שמרדה אוכלים בתרומה אך משוחרר אינו אוכל, ואמנם בברייתא לא ענה להם ר"מ אך אומר רבא שבמשנה מובא מפני שהוא קניינו והיינו שהאדון יכול לקחת ד' זוז מישראל לקנות אותו ואז הוא נפסל מתרומה בכל מקום שהוא.

לכאורה ר"מ טען רק שבעבד כהן הוא חוב שנפסל בתרומה אך מה החוב של עבד ישראל, אמר רב שמואל בר רב יצחק שהוא מפסידו משפחה כנענית ואין לומר שהוא מתירו בכת חורין כי לעבד נח יותר בשפחה שהיא בהפקר והיא יותר מצויה לו והיא פרוצה לו.

משנה מי שאמר תנו גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה אך אם אמר תנו מנה לפלוני ומת יתנו לאחר מיתה. **גמרא** רב יצחק בר שמואל בר מרתא אומר בשם רב שנותנים לפלוני רק כשהמעות צבורים ומונחים בקרן זוית, ולכאורה אם מדובר שאמר כשהיה בריא זה לא מועיל כי לא היה משיכה ואם מדובר בשכיב מרע אין צורך שהם צבורים כי דברי שכיב מרע הם ככתובים ומסורים, ורב זביד אומר שמדובר בבריא וכדברי רב הונא בשם רב שאם אמר מנה לי בידך תנהו לפלוני מועיל במעמד שלשתן, ורב פפא אומר שמדובר בשכיב מרע וכדברי רב ששכיב מרע שאמר מנה לפלוני אם אמר מנה זה נותנים ואם אמר מנה סתם לא נותנים שחוששים שהוא התכוון למנה קבור אך להלכה לא חוששים למנה קבור, ומה שרב פפא לא תירץ כרב זביד **עמוד ב** שהוא סובר שבמעמד שלשתן א"צ שיהיה צבורים כי רב דיבר בין במלוה בין בפקדון, ורב זביד לא תירץ כרב פפא שלא מסתבר להעמיד משנתנו בשכיב מרע

דף יב אמיר או רב פפא דוחים שיתכן שגם לר"א הוא זוכה לקרובו העני בפאה במיגו שיכל להפקיר נכסיו ולזכות בפאה עבור עצמו, אך אין יכול לתפוס במקום שחב לאחרים, וגם לרבנן מה שלא יכול לזכות בפאה לקרובו כי כתוב לא תלקט שאסור ללקט אפילו לצורך העני אך יתכן שיכול לתפוס לבעל חוב גם כשזה חב לאחרני, ולר"א מה שכתוב לא תלקט להזהיר שעני לא ילקט בשדה של עצמו.

המשנה אומרת שיכול לא לזון את עבדו, ולכאורה מוכח מכאן שאדון יכול לומר לעבדו עשה עמי ואיני זנך, ויש לדחות שהוא חייב במזונותיו אלא שיכול לומר לו שיצאו מעשה ידיו למזונותיו, אך קשה שזה מועיל גם באשתו ויש לומר שמדובר שמעשה ידיה לא מספיקים לה, ובעבד לא יתכן שמעשה ידיו לא מספיקים למזונותיו כי עבד שפעולתו היא פחות ממאכלו אין אדונו צריך לו, אך לכאורה יש להוכיח מברייתא שאומרת שעבד שגלה לעיר מקלט רבו פטור ממזונותיו ויותר ממאכלו מעשה ידיו לרבו א"כ יוצא שהרב פטור ממזונותיו, ויש לדחות שמדובר שאמר לו שיצאו מעשה ידיו למזונותיו, ומה שכתוב מעשה ידיו לרבו מדובר במה שמעדיף על המזונות, והחידוש הוא שלא נאמר שאם כשאין העדפה אינו נותן לו לא יתן לו גם כשהוא מעדיף קמ"ל שהאדון מקבל את ההעדפה, אך יש לדייק שכתוב בסיפא שאשה שגלתה בעלה חייב במזונותיה משמע שלא אמר לה שיצאו מעשה ידיה למזונות שאם אמר לה כך אינו חייב כלל ואם באשה מדובר שלא אמר לה גם בעבד מדובר שלא אמר לו, אך יש לומר שגם באשה מדובר שאמר לה והבעל חייב במזונותיה כשלא מספיק לה מעשה ידיה, אך יש לדחות שכתוב בסיפא שאם אמר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך רשאי, משמע שקודם מדובר שלא אמר לה, ויש לפרש בברייתא שאם מספיק לה ואמר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך רשאי, והחידוש הוא שלא נאמר שעדיף לה שלא תעבוד משום כל כבודה בת מלך פנימה קמ"ל שהיא תעבוד.

לכאורה נחלקו בזה תנאים, שכתוב בברייתא שלרשב"ג העבד יכול לומר לרבו בימי בצורת פרנסני או הוציאני לחרות ולחכמים הרשות ביד רבו, ונחלקו שלחכמים האדון לא יכול לומר לעבד שיעבוד למזונותיו ולרשב"ג יכול לומר לו כך, אך לפ"ז מדוע רשב"ג אומר או פרנסני או הוציאני לחרות שיוסיף או תן לי מעשה ידי בפרנסתי, ועוד מדוע זה רק בשני בצורת הרי תמיד יכול לומר לו כך, ויש לומר שהברייתא מדברת כשאמר לו צא מעשה ידיך במזונותיך ורק בשני בצורת זה לא מספיק לו וסובר רשב"ג שהוא אומר לרבו פרנסני או הוציאני לחרות שירחמו עלי, וחכמים סוברים שמי שמרחם על בני חורין מרחם גם על עבדים, ולכאורה יש להוכיח מדברי רב שאדון שהקדיש ידי עבדו העבד יכול ללוות ולעבוד ולפרוע חובו, א"כ משמע שהאדון יכול לומר עשה עמי ואיני זנך, ויש לדחות שמדובר שהאדון מביא לו מזונות **עמוד ב** והוא צריך ללוות זה למזונות מרווחים, אך לכאורה יאמר לו ההקדש שעד עכשיו הסתפקת בלי העדפה ומדוע תעדיף עכשיו, ויש לומר שלהקדש זה טוב שהעבד ישתבח.

יש להקשות איך העבד לזה ופורע הרי כל פעולה שהוא עושה ומרויח מיד חל בה הקדש, ויש לומר שכל פעולה היא

כי המשנה אומרת שאם אמר תנו גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה ומשמע שמחיים נותנים ואם מדובר בשכיב מרע הרי מחיים נותנים גם כשלא אמר תנו, כמו ששנינו שבראשונה אמרו שהיוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי יכתבו ויתנו וחזרו לומר שגם המפרש ויוצא בשיירה, ור"ש שזורי אומר שגם במסוכן, ורב אשי דוחה שמי אמר שמשנתנו כר"ש שזורי אולי היא כרבנן.

רבא אומר שלכאורה דברי רב שמועיל להקנות במנה לי בידך במעמד שלשתן זה רק בפקדון ולא במלוה אך אני נשבע שרב דיבר גם במלוה, וכן אמר שמואל בשם לוי להדיא שמועיל במלוה מעמד שלשתן, ואמיר מבאר שהטעם הוא שנעשה כאומר לו בשעת מתן מעות שאני משתעבד לך ולמי שבא מחמתך, ורב אשי מקשה שא"כ לא יועיל מעמד שלשתן אם מקנה למי שעדיין לא נולד בשעת מתן מעות שגם ר"מ שסובר שאדם מקנה דבר שלא בא לעולם אך לא מועיל למי שעדיין לא בא לעולם,

דף יד רב אשי מבאר שהטעם שמועיל מעמד שלשתן שהוא גומר ומשעבד עצמו באותה הנאה שהוא משנה לו את החוב ממלוה ישנה לחדשה, ומר בר רב נחמיה מקשה שא"כ אנשי בית בר אלישיב שכופים לגבות החוב מיד כשקנוהו א"כ לא ישעבד להם עצמו ואם תאמר שלא קונה א"כ דבר זה ניתן לשיעורים, אלא אמר מר זוטרא שקנין מעמד שלשתן הוא מג' דברים שעשאו חכמים כהלכה בלי טעם, וכן מה שאמר רב יהודה בשם שמואל שמי שכתב כל נכסיו לאשתו הוא רק מינה אותה לאפוטרופוס על נכסיו, וכן דברי רב חנניא שהמשיא בנו גדול בבית הוא קנה את הבית.

רב אמר לרב אחא ברדלא שאותו קב מוריקא שאני נושה בך תנהו לפלוני ואני אומר לך בפניו ולא אחזור בי ומשמע שאם רצה יכול לחזור, ויש לבאר שרב אמר שדברים אלו לא ניתנו לחזרה, ולכאורה רב הונא אמר את זה כבר בשם רב, ויש לומר שהחידוש כאן שלא נאמר שרק במתנה מרובה צריך בפניו ובמתנה מועטת מועיל גם שלא בפניו, קמ"ל שאפילו בזה צריך בפניו.

היו סוחרי ירקות שעשו חשבון ביניהם ונשאר ה' סלעים אצל אחד מהם ואמרו לו בפני בעל הקרקע שיתנם לבעל הקרקע ועשו קנין, וכשעשה חשבון בינו לבין עצמו התברר לו שאינו צריך להוסיף כלום וכשבא לפני ר"נ אמר לו מה אעשה לך הרי עשו קנין במעמד שלשתן ועוד שקנו ממך על כך, אמר רבא לר"נ שהוא לא אמר לא אתן אלא שאינו חייב יותר, אמר ר"נ שא"כ זה קנין בטעות שחוזר.

רב סובר שבמקרה שאומר הולך מנה לפלוני שאני חייב לו חייב המשלח באחריותו ואינו יכול לחזור, ושמואל סובר שמתוך שחייב באחריותו יכול לחזור בו, ולכאורה נחלקו שלרב הולך הוא כזכי ולשמואל הולך לא כזכי ויש לדחות שלכו"ע הולך כזכי ונחלקו האם אומרים מתוך שחייב באחריותו חוזר בו או לא, וישנה ברייתא כדברי רב שאם אמר הולך לפלוני שאני חייב לו תן מנה לפלוני שאני חייב לו הולך מנה לפלוני פקדון שיש לו בידי תן מנה לפלוני פקדון שיש לו בידי חייב באחריותו ואינו יכול לחזור בו, ולכאורה בפקדון יכול לומר אין רצוני שיהיה פקדוני ביד אחר, ור' זירא אומר שמדובר שהשומר הוחזק כפרן שעדיף לבעל הפקדון שיצא מתחת ידו.

היו חייבים לרב ששת על סרבלים שמכר באשראי במחוזא ואמר לרב יוסף בר חמא שכשאתה במחוזא הבא לי את המעות וכשבא לשם הביאו לו ואמרו לו שיקנה מהם את האחריות ואמר להן שכן אך כשנתנו לו את הכסף השתמט ולא עשה קנין על האחריות, וכשבא לפני רב ששת אמר לו

שיפה עשית שלא עשית עצמך עבד לזה לאיש מלוה, וללישנא בתרא אמר לו יפה עשית שהם עבדים לי על החוב והם אחראים.

לרב יאשיה היה כלי כסף בנהרדעא **עמוד ב** ואמר לר' דוסתאי בר ינאי ור' יוסי בן כיפר שכשתבואו משם הביאו לי אותו וכשלקחתו מהם אמרו להם שיעשו קנין על האחריות והם לא הסכימו אמרו להם א"כ החזירו לנו ר' דוסתאי הסכים ואילו ר' יוסי לא הסכים והכוהו אמרו לר' דוסתאי ראה מה עושה ר' יוסי אמר להם יפה עשיתם וכשבאו לפני ר' יאשיה אמר לו ר' יוסי שלא רק שר' דוסתאי רצה להחזיר אלא שגם אמר שיפה הכוהו אמר לו רב יאשיה למה אמרת כך אמר ר' דוסתאי שראה שאנשים אלו גבוהים וכובעים מפחיד וקולם עבה כאילו יוצא מחצי גופם ושמותם מפחידים ארדא וארטא ופילי בריש ואם הם אומרים לכפות הם כופתים וכן להרוג ואם היו עושים לי כך מי היה מביא לאבי ינאי בן כמותי אמר לו האם הם קרובים למלכות אמר לו שכן האם יש להם סוסים ופרדים שרצים אחריהם אמר לו שכן אמר לו א"כ יפה עשית.

כתוב בברייתא אחת שאם אמר הולך מנה לפלוני ולא מצאו שיחזיר למשלח, וברייתא אחרת אומרת שילכו לירושי מי ששלחו אליו, ולכאורה מחלוקתם אם תן כזכי ולכן ילך לירוש, או שתן לא כזכה ויחזרו למשלח, ורב אבא בר ממל אומר שלכו"ע תן לא כזכה, אלא החילוק הוא שבמתנת בריא יחזור למשלח ובשכיב מרע ילך לירושי מי ששלחו לו, ורב זביד אומר שבב' המקרים מדובר בשכיב מרע ומה שכתוב יחזור למשלח זה באופן שלא היה המקבל בשעת מתן מעות ואם היה בשעת מתן מעות זה הולך לירושים, ורב פפא אומר שבב' המקרים מדובר בבריא ומה שכתוב יחזיר לנותן זה כשמת המקבל בחיי נותן שאין בזה מצוה לקיים דבריו ומה שכתוב שילך לירושי המקבל זה כשמת הנותן בחיי מקבל שיש מצוה לקיים דבריו.

לכאורה נחלקו תנאים בהולך כזכי ששנינו שאם אמר הולך מנה לפלוני ובקשו ולא מצאו יחזור למשלח ואם מת המשלח לר' נתן ור' יעקב יחזרו לירושי המשלח ויש אומרים לירושי מי ששלחו לו ור' יהודה הנשיא אמר בשם ר' יעקב שאמר בשם ר"מ מצוה לקיים דברי המת וחכמים אומרים שיחלוקו וכאן אמרו מה שירצה השליח יעשה ור"ש הנשיא אמר שהיה מעשה על ידו ואמרו שיחזור לירושי משלח, ולכאורה נחלקו שלת"ק הולך כזכה ולר' נתן ור' יעקב הולך לא כזכה ואף שמת לא אומרים שמצוה לקיים דברי המת, ודעת היש אומרים שהולך כזכה ולר"מ אמנם הולך לא כזכה אך יש מצוה לקיים דברי המת וחכמים הסתפקו בכך, וכאן אמרו סוברים שבספק עושים שודא ור"ש הנשיא בא לחדש לנו מעשה, ויש לדחות שהתנאים לא נחלקו בבריא אלא בשכיב מרע וכמחלוקת ר"א ורבנן, שלר"א במחלק נכסיו על פיו אין הבדל בין בריא למסוכן וצריך קנין ונכסים שיש להם אחריות נקנים בכסף שטר וחזקה ושאיין להם אחריות נקנים במשיכה, ולחכמים הכל נקנה באמירה ואמרו לו שהיה מעשה באמן של בני רוכל שהיתה חולה ואמרה תנתן כבינתי לבתי

דף טו שהיא שוה י"ב מנה וכשמתה קיימו חכמים את דבריה אמר להם ר"א בני רוכל תקברם אמם, וא"כ ת"ק כר"א שאין מועיל מתנת שכיב מרע בלי קנין וכן סברו ר' נתן ור' יעקב שאפילו אם מת אין מצוה לקיים דברי המת, והיש אומרים כרבנן שמועיל מתנת שכיב מרע בלי קנין, ור"מ סובר כר"א אך כשמת יש מצוה לקיים דברי המת, וחכמים אמרו יחלוקו

מספק וכאן אמרו סוברים שעושים שודא ור"ש הנשיא מביא מעשה שהיה.

הסתפקו אם ר"ש היה נשיא או שהביא בשם הנשיא ויש להביא ראיה מדברי רב יוסף שאמר הלכה כר"ש הנשיא, אך עדיין יש להסתפק אם אכן הוא היה נשיא או שאמר בשם הנשיא ונשאר בתיקו.

לכאורה איך רב יוסף פסק כר"ש הנשיא הרי פוסקים כרבנן שדברי שכיב מרע ככתובים ומסורים, ויש לומר שרב יוסף למד בברייתא שהיא מדברת בבריא, אך לכאורה ר"ש אמר ליורשי משלח ואנו סוברים שמצוה לקיים דברי המת ויש לגרוס בר"ש שיחזרו למשלח שהוא לא מת.

פרק המביא גט

משנה מי שהביא גט ממדינת הים ואמר בפני נכתב אך לא נחתם בפני או שאמר בפני נחץ אך לא נכתב בפני, או שאמר בפני נכתב כולו ורק חציו נחתם בפני או בפני נכתב חציו וכולו נחתם בפני פסול, אם אחד ואמר בפני נכתב ואחר ואמר בפני נחתם פסול אם שנים אומרים בפנינו נכתב ואחד ואמר בפני נחתם פסול ור' יהודה מכשיר אם אחד ואמר בפני נכתב ושנים אומרים בפנינו נחתם כשר. **גמרא** לכאורה מה חידשה משנתנו הרי שנינו לעיל שמביא גט צריך לומר בפ"נ בפ"נ, ויש לומר שהיינו אומרים שאם לא אמר כשר מחדשת משנתנו שאם לא אמר פסול.

לכאורה מה שכתוב נכתב חציו איזה חציו מדובר אם בחציו הראשון הרי אמר ר"א שכיון שנכתב שורה אחת לשמה יותר לא צריך, ורב אשי אומר שמדובר שראה רק את חציו האחרון.

לרב חסדא כשאמר בפני נכתב כולו ונחתם חציו פסול גם כששנים מעידים על חתימת יד השני כי צריך שכולו יהיה בקיום הגט או כולו בתקנת חכמים בעדות השליח, ורבא מקשה שלא יתכן שיש דבר שאחד כשר בו ואילו שנים מעידים עליו יהיה פסול, אלא אומר רבא **עמוד** ב שפסול כשהוא ואחר מעידים על חתימת יד שני כי זה יכול להתחלף עם קיום שטרות בעלמא ויוצא כל הממוץ פחות רבע על פי עד אחד, ומקשה רב אשי איך יתכן שאם אחד יעיד על הכל זה כשר ואילו יש עמו עד נוסף זה יגרע יותר, אלא אומר רב אשי שאפילו הוא אומר שאני הוא העד השני פסול כי צריך שיהיה כולו בקיום הגט או כולו בתקנת חכמים, ולכאורה יש להביא ראיה מהמשנה שאומרת שאם אמר בפני נכתב כולו ונחתם חציו פסול, ואם נאמר שעל החציו השני אין עדות כלל ודאי פסול שהרי באחד ואמר בפני נכתב ואחד ואמר בפני נחתם שכל אחד מעיד על כל הכתיבה או החתימה פסול א"כ ודאי שבחציו פסול ולרבא ורב אשי מובן שבאופן שאחר מעיד כשר, אך לרב חסדא פסול גם בשנים מעידים על חתימת יד שני, ורב חסדא אומר שלכו"ע קשה ממה שאומרת המשנה אח"כ בפני נכתב אך לא בפני נחתם וזה פשיטא שהרי אפילו בנחתם חציו פסול אלא שהמשנה כתבה בדרך לא זו אף זו וא"כ גם בחלק של חציו המשנה כתבה בדרך זו.

רב חסדא אומר שלענין מחיצת שבת אם היה גידוד חמשה ומחיצה חמשה לא מצטרף אלא צריך שהכל יהיה או במחיצה או בגידוד, ומרימר סובר שגידוד חמשה ומחיצה חמשה מצטרפים, וכן ההלכה.

אילפא מסתפק אם ידים טהורות לחצאים או לא, ואין שאלתו כשנטלו שנים מרביעית שהרי שנינו להדיא ששנים נוטלים מרביעית אחת וכן אין שאלה אם נוטל כל יד בנפרד שהרי שנינו שאפילו הנוטל ידו אחת בנטילה ואחת בשטיפה

ידיו טהורות, אלא השאלה היא כשנוטל חציו יד ועוד חציו יד, אך אצל ר' ינאי שנו להדיא שידים לא טהורות לחצאים אלא השאלה היא כשנוטל חציו יד ועדיין המשקה טופח על מה שנטל ולכאורה ודאי אין זה מספיק,

דף טז שהרי שנינו שצוק קטפרס ומשקה טופח אינם חיבור לטומאה וטהרה, ואם נאמר שעדיין המשקה טופח על מנת להטפוח גם זה שנינו שטופח להטפוח הוא חיבור אך יתכן שהוא חיבור הוא רק לענין מקוה וכו' יהודה שכתוב במשנה שמקוה שיש בו מ' סאה מכוונות וירדו שנים וטבלו בזה אחר זה הראשון טהור והשני נשאר טמא, ור' יהודה סובר שאם רגלי הראשון נוגעות במים גם השני נטהר.

ר' ירמיה אומר ששנינו שמי שבא ראשו ורובו במים שאובין וכן טהור שנפלו על ראשו ורובו ג' לוגין מים שאובין הוא טמא, ומסתפק ר' ירמיה מה הדין כשחציו בא במים שאובין ועל חציו השני נפלו ג' לוגין האם טמא ונשאר בתיקו, ורב פפא הסתפק במה ששנינו שמועיל נתינת ט' קבין על בעל קרי חולה מה הדין אם טבל חציו ועל חציו השני נתנו ט' קבין האם מצטרף או לא ונשאר בתיקו.

המשנה אומרת שאם אחד ואמר בפני נכתב והשני אומר בפני נחתם פסול, ואמר רב שמואל בר יהודה בשם ר' יוחנן שכל זה כשאין הגט יוצא מתחת יד שניהם אך אם הוא יוצא מתחת יד שניהם הוא כשר, **עמוד** ב ויוצא שהוא סובר ששנים שהביאו גט ממדינת הים לא צריכים לומר בפ"נ ובפ"נ, והקשה אביי א"כ מה שכתוב בסיפא ב' אומרים בפנינו נכתב ואחד ואמר בפני נחתם פסול ור' יהודה מכשיר וא"כ לר' יוחנן ת"ק דיבר רק כשהגט לא יוצא מתחת יד שניהם ואם הוא יוצא משניהם כשר, אמר רב שמואל שכן ונחלקו חכמים ור' יהודה כשהגט לא יוצא מתחת יד שניהם האם גוזרים שיתחלף בקיום שטרות דעלמא בעד אחד או לא, וללישנא בתרא רב שמואל אמר בשם ר' יוחנן שגם ביוצא מתחת יד שניהם פסול וא"כ סובר ר' יוחנן ששנים שמביאים גט ממדינת הים צריכים לומר בפ"נ ובפ"נ, ואביי הקשה א"כ במה שנחלקו ר' יהודה וחכמים בסיפא לר' יוחנן חכמים יפסלו גם ביוצא מתחת יד שניהם אמר רב שמואל שכן ונחלקו שלחכמים הטעם הוא מצד שבחו"ל לא בקיאים לשמה ולר' יהודה הטעם הוא מצד שלא מצויים לקיימו ולכן בשנים כשר, וא"כ מה שנחלקו לעיל רבה ורבא זה מחלוקת תנאים, ורבא יתרץ כלישנא קמא של ר' יוחנן שבשנים לא צריך לומר בפ"נ בפ"נ, ורבה יסבור שלכו"ע צריך לשמה והמשנה דברה אחר שלמדו, ונחלקו אם גזרו שמא יחזור הדבר לקלקולו או לא, ולפ"ז ר' יהודה יכל לחלוק גם ברישא באחד ואמר בפני נכתב ואחד ואמר בפני נחתם והוא יוצא משניהם ואכן כך אמר עולא שר' יהודה חלק גם ברישא, ורב אושעיא הקשה לעולא שכתוב שר' יהודה מכשיר בזו ולא באחרת ולכאורה בא למעט כשאחד ואמר בפני נכתב והשני אומר בפני נחתם, ויש לומר שבא למעט כשאחד ואמר שנכתב בפניו ולא נחתם בפניו שהיינו אומרים שכיון שר' יהודה לא חשש שמא יחזור הדבר לקלקולו שמא יתחלף בשאר קיום שטרות וא"כ גם בעד אחד הוא לא יגזור, קמ"ל שהוא גזור

בעד אחד, וכן אמר רב יהודה שר' יהודה ורבנן נחלקו בשנים שהביאו גט ממדינת הים.

כשרבה בר בר חנה חלה נכנסו אליו רב יהודה ורבה לבקרו ושאלוהו אם שנים שהביאו גט ממדינת הים צריכים לומר בפ"נ בפ"נ אמר להם שלא שהרי הם נאמנים גם אם יאמרו בפנינו גירשה,

דף יז ובינתיים הגיע חבר פרסי ולקח את הנר מלפניהם אמר רב יהודה רחמנא, עדיף לי או בצלך או בצלו של בן עשו, ולפ"ז הרומיים טובים מהפרסיים, אך לכאורה קשה שר' חייא שנה בפסוק אלוקים הבין דרכה והוא ידע את מקומה שהקב"ה יודע שישראל לא יכולים לקבל את גזירת הרומיים ולכן הגלה אותם לבבל, ויש לחלק שזה לפני שהגיעו החברים לבבל ועכשיו שהגיע החברים לבבל הם נעשו גרועים יותר.

ר' אמי אומר בשם ר' יוחנן שדברי המשנה באחד אומר בפני נכתב ושנים אמרו בפנינו נחתם כשר רק כשהגט יוצא מתחת ידי עד הכתיבה שאז זה כמו שיש שנים על הכתיבה והחתימה אך אם הגט יוצא רק תחת ידי עדי חתימה הוא פסול, ולפי דבריו יוצא ששנים שהביאו גט ממדינת הים צריכים לומר בפ"נ ובפ"נ, ור' אסי מקשה לדבריו שברישא שכתוב ב' אומרים בפנינו נכתב ואחד אומר בפני נחתם לת"ק פסול ולר' יהודה כשר ולר' אמי לת"ק פסול גם ביוצא מתחת ידי שניהם, אמר ר' אמי שאכן פסול ולעתים מצאו ר' אסי שאומר שגם אם יוצא מידי עד החתימה זה כשר ויוצא ששנים שמביאים גט ממדינת הים לא צריכים לומר בפ"נ בפ"נ ואמר לו ר' אסי שלדבריו מה שנחלקו ת"ק ור' יהודה בב' שאמרו בפנינו נכתב ואחד אמר בפני נחתם שפסול ור' יהודה הכשיר ות"ק יודה שאם יצא הגט מידי שניהם הוא כשר ואמר לו ר' אסי שאמרת פעם להיפך, אמר לו ר' אמי שיתפוס לשון אחרון והיא יתד שלא תימוט.

משנה אם נכתב הגט ביום ונחתם ביום או שנכתב בלילה ונחתם בלילה וכן אם נכתב בלילה ונחתם ביום כשר, אך אם נכתב ביום ונחתם בלילה פסול ור"ש מכשיר שהוא סובר שכל הגיטין שנכתבו ביום ונחתמו בלילה פסולים חוץ מגט אשה. גמרא לר' יוחנן תקנו זמן בגט כדי שלא יחפה על בת אחותו ור"ל סובר כדי שלא יאכל פירות מאותו זמן ור"ל לא סבר כטעמו של ר' יוחנן עמוד ב שהוא סובר שזנות לא שכיחה שיצטרך לחפות עליה, ור' יוחנן לא אמר כטעמו של ר"ל שהוא סובר שאכן יש לבעל פירות עד שעת נתינה, ולר"ל מובן מדוע ר"ש הכשיר בנכתב ביום ונחתם בלילה שבאמת אין לו פירות מהיום שנתן עיניו לגרשה, אך לר' יוחנן מדוע הכשיר ר"ש הרי ניתן לחשוש שהוא יחפה על זנות שהיתה בינתיים, ור' יוחנן אומר שהוא לא דיבר לדעת ר"ש, ולר' יוחנן מובן במה נחלקו ר"ש ורבנן ולר"ל לא מובן סברת מחלוקתם, ויש לומר שהם נחלקו בפירות משעת כתיבה עד שעת חתימה, אך לכאורה שמענו שר"ל ור' יוחנן נחלקו להיפך ממתי מוציאים לפירות שלר' יוחנן משעת כתיבה ולר"ל משעת נתינה, ויש להפוך שלר' יוחנן מהנתינה ולר"ל מהכתיבה, והקשה אביי לרב יוסף במה שנאמר בג' גיטין פסולים ואחד מהם גט בלי זמן שאם נשאה כשר הוולד מה הועילו חכמים בתקנתן הרי יכול לחפות כך על בת אחותו שלא יכתוב זמן בגט, אמר לו רב יוסף שהתקנה הועילה שלכחילה לא תנשא ואין לחשוש שחתך את הזמן ונתן לה כי זה ניכר, ואם כתוב בו שבוע בלי שנה או שנה בלי חדש או חדש בלי שבת, אמר רב יוסף שכשר ותקנת חכמים הועילה לשבוע קודם ואח"כ שאל"כ גם כשכתוב יום נאמר שלא יודעים אם בבוקר או בערב אלא זה מועיל ליום לפניו או לאחריו, ורבינא שאל את רבא במקרה שכתב הבעל גט

דף יח ונתן בכיסו למקרה שיוכל לפייסה אמר רבא שאדם לא מקדים פורענות לעצמו, ורבינא שאל את רב אשי בגיטין שנשלחו ממדינת הים בניסן והגיעו רק בתשרי מה הועילו בהם בתקנת זמן, אמר לו רב אשי שיש להם קול כשנכתבו.

לדעת רב מונים ג' חדשים לאשה בגט משעה שניתן ולשמואל מונים משעת כתיבה, והקשה רב נתן בר הושעיא לדעת שמואל שיתכן שאדם יתן גט לב' נשיו ואחת תהיה מותרת אחר חדש ואחת רק אחר ג' חדשים, אמר לו אביי שכן כיון שכל אחת זמנה של הגט שלה מוכיח עליה, וישנה ברייתא כדברי רב שאם שלח גט לאשתו ושהה השליח בדרך ג' חדשים צריכה להמתין ג' חדשים משיגיע הגט לידה ולא חוששים שהגט ישן שהרי לא התייחד עמה, ויש ברייתא כדברי שמואל שמי שנתן גט לשליש עבור אשתו ואמר לו אל תתן לה אלא לאחר ג' חדשים מותרת להנשא מיד כשנתנו לה ולא חוששים לגט ישן כי לא התייחד עמה, רב כהנא רב פפי ורב אשי נהגו למנות משעת כתיבה, ורב פפא ורב הונא בר רב יהושע נהגו משעת נתינה ולהלכה מונים משעת כתיבה.

לרב כתובה משמטת בשביעית רק כשפגם אותה ששילם קצת וזקף השאר במלוה ולשמואל גם אם פגם ולא זקף או שזקף ולא פגם היא משמטת, וישנה ברייתא כדברי רב שכתובה משמטת רק אחר שפגם וזקף ואם פגם ולא זקף או שזקף ולא פגם אינה משמטת, וישנה ברייתא כדברי שמואל שאונס קנס ופיתוי שזקפן במלוה משמטים ואם לא זקפן לא משמטים ונזקפים במלוה משעת העמדה בדין.

שמואל אומר שכתובה היא כמעשה ב"ד שכמו שמעשה ב"ד נכתבים ביום ונחתמין בלילה כך כתובה נכתבת ביום ונחתמת בלילה והכתובה של רב חייא בר רב נכתבה ביום ונחתמה בלילה ורב לא אמר להם כלום, ולכאורה משמע שהוא סבר כשמואל, ויש לדחות שכיון שהם עסוקים באותו ענין זה כשר כמו ששנינו שאמר ר"א בן ר' צדוק שפסול בשטר שנחתם בלילה רק כשאין עסוקים באותו ענין אך אם עסוקים באותו ענין זה כשר.

ר"ש הכשיר בשטר שנכתב ביום ונחתם בלילה וביאר רבא בטעמו שכיון שנתן עיניו לגרשה אין לו יותר פירות, ור"ל אומר שר"ש הכשיר רק לאלתר אך אם עברו עשרה ימים מהזמן שכתוב בגט ולא קיבלה אותו פסול שחוששים שמא התפייסו, עמוד ב ור' יוחנן סובר שאפילו עברו עשרה ימים לא חששו שפייסה שא"כ היה לכך קול.

ר' יוחנן אומר שאם אמר לעשרה בני אדם שיכתבו גט לאשתו שנים מהם עדים והשאר הם משום תנאי ולר"ל כולם משום עדות, ולכאורה במקרה שלא אמר כולכם שנינו לקמן שאם אמר לעשרה כתבו גט לאשתי אחד כותב ושנים חותמים, ואם אמר כולכם בין לר' יוחנן בין לר"ל כולם צריכים לחתום בין אם זה תנאי בין אם זה עדות, ויש לומר שנחלקו ר"ל ור' יוחנן במקרה ששנים חתמו ביום הזה והשאר עד עשרה ימים, שלר' יוחנן השאר הם רק תנאי וזה כשר ולר"ל שזה משום עדות זה פסול שכולם צריכים לחתום באותו יום, וכן הם יחלקו במקרה שנמצא אחד מהם קרוב או פסול שלר' יוחנן שזה רק תנאי כשר ולר"ל פסול, ובמקרה שחתמו קודם קרוב או פסול יש אומרים שכשר ויש אומרים שפסול שאם זה תנאי כשר ומי שפוסל סובר שגזרו משום שטרות דעלמא שלא יחתמו שם פסולים, והיה מקרה כזה שאחד אמר לעשרה כתבו גט לאשתי ושנים מהם חתמו בו ביום והשאר תוך י' ימים ובאו לפני ריב"ל והוא אמר שניתן לסמוך על ר"ש בשעת הדחק.